

adecvate), fie pur și simplu nu există. Iar veridicitatea personajului său se poate naște numai din deplina înțelegere a lui. Și aici intervine, evident, știința regizorului. Știință de care Radu Apostol dă dovadă. Subtila analiză, ajungând până la unele aprofundări tipologice, încărcarea cu nuanță adecvată ce duce la cumulare de tensiune și dezvoltare de personaj într-o formă aparent nonevolutivă, sunt realități ale spectacolului.

Jucând rolul unui pedofil care răpește un copil, Cristian Szekeres este subtil între tentatie și înțelegere, duioșie și perversitate. Cu toate că el este agresorul, vulnerabilitatea îi aparține, pare mai fragil decât victima sa, tocmai pentru că tara sa îl situează într-o zonă de subordonare. Este de remarcat și replica pe care i-o dă Eugen Jebeleanu (încă elev de liceu) în rolul copilului. Irenne Flamann Catalina, partenera dintr-un cuplu în care viața a pus bariere de necomunicare, se închide în procuparea sa de a înfia un copil, singurul, interminabilul și repetitivul subiect de discuție pe care îl are. Realitatea nu există pentru ea: copiii înfiați pleacă datorită atracției sexuale pentru ei a tatălui. Opacitatea lumii în care trăiește eroina este sugerată de chipul lipsit de cea mai elementară expresie, în timp ce își debitează monoton obsesiile. Victor Manovici și Sabina Bijan, el asistent universitar, ea chelneriță la McDonald's – o mezialianță fără viitor aflată în pragul iminentei rupturi; cea mai organică parte a spectacolului, poate și cea mai ofertantă. Și dacă Ion Rizea, Cătălin Ursu și Colin Buzoianu și-au construit coerent și contextual personajele, cheia minoră a dat-o tânăra Ana Maria Pandele.

O astfel de structură fragmentară a unui spectacol dă, evident, senzația fracturării de stare. Puțin prea pregnantă, însă, la spectacolul regizat de Radu Apostol, unde lipsește fluiditatea. Dar dacă ținem seama că premiera sa a însemnat de fapt și primul spectacol cu public, poate că între timp a avut destule șanse să se „așeze“.

Teatrul Național „Mihai Eminescu“, Timișoara – Autobahn de Neil LaBute. Traducerea: Diana Iliescu. Regia: Radu Apostol. Scenografia: Alina Herescu. Muzica: Petru Mărgineanu. Proiecții și light-design: Lucian Moga. Cu: Irene Flamann Catalina, Ana Maria Pandele, Cristian Szekeres, Ion Rizea, Sabina Bijan, Traian Buzoianu, Victor Manovici, Cătălin Ursu, Eugen Jebeleanu. Data premierei: 27 martie 2006.

Marinela ȚEPUȘ

Ieșirea din sistem

Multă vreme, am așteptat (răbdători) o lege a teatrelor, sperând că, odată cu intrarea în vigoare a acesteia, vom ajunge și noi la o oarecare normalitate. Deși auzisem, la un moment dat, că ar fi fost, în sfârșit, aprobată, nu-mi dau seama dacă există cu adevărat, dacă se ia ceva după ea, dacă o respectă ceva sau funcționăm tot după vechiul cod al muncii, pentru că, în definitiv, nu văd să se fi schimbat mare lucru. Același sistem greoi, în care artiștii sunt angajați pe viață, cu salarii mici și fără cine știe ce facilități. Se lucrează acolo unde se lucrează și se stă acolo unde se stă. Sunt teatre de care se aude

Lumiņa TULGARA, Colin BUZOIANU și Victor MANOVICI.

permanent și teatre de care nu se mai știe, de ani de zile, nimic. Normalitatea, atâta câtă e (și dacă e), se datorează directorului instituției, puterii lui de convingere asupra finanțatorilor (locali sau de la minister) și echipei pe care o conduce. Și, într-adevăr, sunt instituții de gen, în țară, care funcționează bine, care-și confirmă utilitatea și necesitatea existenței, nu doar în urbea unde ființează, dar și dincolo de aceasta, în plan național sau (chiar) internațional. De fapt, vorba, românului, „Omul sfințește locul!”

Am mai observat, în ultimul timp, și o schimbare de mentalitate. Tot mai mulți tineri devin directori de teatru. Nu mai există ideea preconcepută că numai vârstă și experiența îți dă dreptul să conduci. Așa se face că, acum vreo jumătate de an și mai bine, a fost investită în funcția de director al **Teatrului Național „Mihai Eminescu”** din Timișoara, regizoarea **Ada Lupu**. Sigur că nu ne putem aștepta la minuni în doar câteva luni, totuși, primii pași s-au putut vedea atunci când ne-a invitat la premiera spectacolului *Autobahn* de Neil LaBute, în regia lui Radu Apostol. Adică acum vreo lună. La intrarea în sediul teatrului, ne-au întâmpinat pereți și uși vopsite în culori vesele. Sigur, nu-i decât o „cosmetizare”. Altceva se așteaptă de la o tânără temperamentală cum este Ada Lupu. Și am văzut, într-adevăr, primele realizări ale unui program în desfășurare:

- Un spectacol (*Autobahn*) în care Radu Apostol s-a regăsit pe sine, ajungând la simplitatea pe care o (mai) avusese la începutul carierei, în *Drept ca o linie* și

Acasă. Sper că nu e acesta doar un moment oarecare al evoluției sale, ci o (re)găsire a formelor care-l reprezintă. Acele forme în care subtextul este esențial. Acelea în care gestul, privirea, rostirea devin elementele de bază ale unei creații. Cotidianul care ascunde mari drame, universul mărunț, însă clocotitor, i se potrivesc atât de bine acestui artist, el însuși foarte special.

- Două cabarete realizate de către actori: *Destăinuirile lui Jacques Brel* și *Imagine Show*. De către cei tineri (Sabina Bijan, Luminița Tulgara, Colin Buzoianu, Victor Manovici, Paula Maria Frunzetti, Cătălin Ursu, Mirela Puia, Ion Rizea – coordonator de proiect). Cu dăruire, cu energie, cu talent. Li s-au alăturat și câțiva prieteni, muzicieni de notorietate în spațiul timișorean (Horea Crișovan, Cristina Pădurariu, Lică Dolga). Împreună au căutat (spațiul Holului cu coloane nu a mai fost destinat vreunui spectacol de teatru până atunci), au creat (decor, costume, scenarii), au izbutit (publicul aplaudă cu căldură aceste încercări, ba chiar participă, atunci când e cazul).

- Un spectacol-lectură cu piesa lui Mihai Ignat: *Patru cepe degerate* (premiată la Concursul Național de Dramaturgie), urmat de discuții. Aprinse. Și, în orice caz, mai interesante decât lectura. De ce asta, de vreme ce era vorba de un text „încununat cu lauri“?! Pentru că, adesea, în România (poate că și aiurea, cine știe???), ceea ce e premiat nu poate fi neapărat și jucat. Ba chiar, de cele mai multe ori, dacă ne gândim bine, nu e!!! Fie pentru că scrierile sunt, din punct de vedere literar, bine realizate, dar n-au nimic comun cu scena și cu posibilitatea de a fi montate, fie pentru că au fost premiate ca fiind cele mai bune dintre cele multe și proaste. Adicăte! Nu s-ar fi putut sări peste festivitatea de premiere... Oare de ce? În cazul acesta, lucrurile se află cumva la mijloc: ideea există, replicile au hazul lor, personajele masculine sunt puternic conturate, cele feminine, însă, sunt năpăstuite cu totul (nici măcar nu constituie o pată de culoare, doar slujesc la creionarea biografiei eroilor). De fapt, totul este un melanj care ar putea conduce către scrierea unei piese. Mai grav este faptul că protocolul acestui concurs prevede montarea textului pe scena Teatrului Național din Timișoara. Toate bune și frumoase, dacă s-ar și găsi cine să regizeze spectacolul. Cei doi regizori din juriu (Gianina Cărbunariu și Radu Afrim) nu-și asumă responsabilitatea unui asemenea demers. O tentativă a lui Radu Afrim ar fi existat, totuși, dar cu condiția de a „rescrie“ el piesa. Ca să vezi! Și atunci se naște întrebarea: Oare n-ar fi fost mai firesc să nu se dea nici un premiu? Mai ales că laurii, de orice fel, pot (con)duce la oarecari „pretenții“ din partea autorului. Cu atât mai mult cu cât mai are o scriere, care i s-a înregistrat la BBC: *Crize sau altă poveste de dragoste*. Cum poți să explici omului că una n-are legătură cu alta, că teatrele depind foarte mult de opțiunile regizorilor și că nu toate textele (fie și premiate) e musai să ajungă pe scenă.

- Lansarea revistei teatrului, intitulată „**atent**“, impecabil realizată grafic, pe o hârtie de bună calitate, format A4, cu articole „sprințare“, de cele mai multe ori (și) interesante, care încearcă să dea o imagine a ceea ce se întâmplă, acum, acolo.

Una peste alta, cele două zile petrecute la Naționalul timișorean ne-au demonstrat faptul că, acolo, lucrurile se află în plină desfășurare. Fără a mai aștepta protecția vreunei legi, ce nici măcar nu știm dacă există cu adevărat, regizoarea Ada Lupu încearcă să-și pună în aplicare proiectul pe care l-a prezentat la concurs.

Încetul cu încetul, prin intermediul/ cu ajutorul unor oameni tenace și cu un program bine gândit, se va ieși din sistem. Așteptăm clipa!